

БРУС МАРІЯ ПЕТРІВНА

Особисті дані:

76015, м. Івано-Франківськ,
вул. Вовчинецька, 25а, кв. 9,
тел. +380673408525
mariya_brus@ukr.net,
mariia.brus@cnu.edu.ua
ORCID: [org/0000-0001-5874-1045](https://orcid.org/0000-0001-5874-1045)

Робочі дані:

Факультет філології, кафедра української мови,
вул. Шевченка, 57, ауд. 312 (ГК), м. Івано-Франківськ, 76015,
тел. +0342596008, e-mail: kum@cnu.edu.ua, kaf.ukr-movy@ukr.net

Науковий ступінь, вчене звання, посада:

Доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови
Факультету філології Карпатського національного університету імені Василя
Стефаника (основне місце роботи).

Doctor of Philology, Professor, Chair of the Department of Ukrainian Language at the
Faculty of Philology, Vasyl Stefanyk Carpathian National University (primary place
of employment).

Загальний стаж роботи у закладах вищої освіти III–IV рівня акредитації:
25 років.

Навчання:

Професор кафедри української мови (вчене звання професора кафедри української мови присвоєно рішенням вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 27 лютого 2025 р., протокол № 03; атестат професора видано на підставі рішення Атестаційної колегії МОН України від 24 квітня 2025 р.).

Доцент кафедри української мови (вчене звання доцента кафедри української мови присвоєно рішенням Атестаційної колегії МОН України від 3 липня 2008 р., протокол № 4/01-Д; атестат доцента видано на підставі рішення Атестаційної колегії МОН України від 3 липня 2008 р.).

Доктор філологічних наук (20 жовтня 2020 року захистила докторську дисертацію у спеціалізованій вченій раді Д 26.173.01 Інституту української мови НАН України, спеціальність 10.02.01 – українська мова, тема дисертації «Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування»; диплом доктора наук отримала на підставі рішення Атестаційної колегії МОН України від 9 лютого 2021 р.).

Кандидат філологічних наук (27 березня 2001 року захистила кандидатську дисертацію у спеціалізованій вченій раді при Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника), спеціальність 10.02.01 – українська мова,

тема дисертації «Загальні жіночі особові номінації в українській мові XVI–XVII століть: словотвір і семантика»; диплом кандидата наук видано рішенням президії Вищої атестаційної комісії України від 10 жовтня 2021 р.).

Кваліфікація. Філолог. Викладач української мови і літератури (закінчила Прикарпатський університет імені Василя Стефаника, спеціальність – українська мова і література, кваліфікація – філолог, викладач української мови і літератури; диплом спеціаліста з відзнакою виданий рішенням державної екзаменаційної комісії від 30 червня 1997 р.).

Стажування:

1. Відділ української мови Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України (03.02.25 – 04.04.25), 180 год. (6 кредитів ЄКТС), довідка № 141/32 від 08.04.2025. *Тема стажування:* «Зібрання й опрацювання найновіших досягнень з історичної лексикології та дериватології української мови як підґрунтя для комплексного проведення наукових досліджень і викладання мовознавчих дисциплін історичного циклу».
2. ВУЗФ Університет, Софія (Болгарія) (01.12.21–28.02.22), Сертифікат № BG/VUZF/5472-072-2022, 180 год. (6 кредитів ЄКТС). *Тема міжнародного стажування:* «Сучасні методи навчання та інноваційні технології в вищій освіті: європейський досвід та глобальні тенденції».

Навчальні курси викладача:

1. «Історична граматики української мови» (для здобувачів вищої освіти рівня бакалавра факультету філології, денної і заочної форм навчання).
2. «Лінгводидактичні засади вивчення елементів історичної граматики в середній школі» (для здобувачів вищої освіти рівня бакалавра факультету філології, денної і заочної форм навчання),
3. «Українська літературна мова в Галичині кінця XVIII–XIX ст.» (для здобувачів вищої освіти рівня магістра факультету філології, денної і заочної форм навчання).
4. «Фонетика та фонологія» (для здобувачів вищої освіти рівня бакалавра факультету управління, денної і заочної форм навчання).
5. «Українська мова за професійним спрямуванням» (для здобувачів вищої освіти рівня бакалавра економічного факультету, денної форми навчання).

Основні публікації (загалом – більше 100 опублікованих робіт):

1. Брус М. П. Українська мова XI – XV століть: навчальний посібник, рекомендований МОН для студентів вищих навчальних закладів (Лист № 1/11-8967 від 28.05.13). Івано-Франківськ: «Тіповіт», 2015. 400 с.
2. Брус М. П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування: у 2 ч. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. Частина I: Монографія, 440 с.; Частина II: Словник, 640 с.
3. Брус М. П. Втілення літературних і діалектних особливостей фемінітивотворення в новелах Василя Стефаника. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово: наук. журнал / гол. ред. С. І. Хороб.* Івано-Франківськ, 2022. № 4(55). С. 360–367. DOI: 10.31471/2304-7402-2022-16(63)-360-367.
4. Брус М. П. Діахронні та синхронні вияви фемінітивотворення в українській

- медичній термінології. *Українська мова*. 2022. № 4. С. 24–40. <https://doi.org/10.15407/ukrmova2022.04.024>
5. Брус М. П. Лексикографічна інтерпретація фемінітивів у сучасній українській літературній мові. *Лінгвістичні дослідження*: зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, 2022, № 56. С. 12–24. <https://doi.org/10.34142/23127546.2022.56.02>
6. Брус М. П. Концептуалізація образу дружини в сучасній мовній картині світу. *Лінгвістичні дослідження*: зб. наук. пр. Харк. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2023. Вип. 59. С. 107–126. <https://doi.org/10.34142/23127546.2023.59.09>
7. Брус М. П. Лінгвалізація образу дружини у творах Василя Стефаника. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*: наук. журнал / гол. ред. С. І. Хороб. Івано-Франківськ, 2023. № 18(69). С. 55–62. DOI: 10.31471/2304-7402-2023-18(69)-55-62.
8. Брус М. П. Процеси інтенсифікації та екстенсифікації в історії фемінітивів української мови. *XI Оломоуцький симпозіум україністів «Україністика в новому тисячолітті: проблеми мови, літератури і культури»*: матеріали Міжнародної наук. конф. (2 грудня 2022 р.). Оломоуць: Університет Палацького в Оломоуці, 2023. С. 54–62.
9. Брус М. П. Діахронні та синхронні вияви польських впливів у фемінітивній підсистемі української мови. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово*: наук. журнал / гол. ред. С. І. Хороб. Івано-Франківськ, 2024. № 19(71). С. 205–215. DOI: 10.31471/2304-7402-2024-19(71)-205-215.
10. Брус М. П. Діахронні та синхронні вияви чесько-українських мовних зв'язків у фемінітивній підсистемі. *«Сучасна україністика дома й у світі: виклики, проблеми, перспективи»*: матеріали XII Оломоуцького симпозіуму україністів. Оломоуць: Університет Палацького в Оломоуці, 2024. С. 10–18.
11. Kosmeda T., Brus M., Koloniuk S. The issues of feminist linguistics in Slavic philology: a fragmentary-aspectual overview. *Amazonia Investiga*. 2024. 13(82), 150–163 (Web of Science) <https://doi.org/10.34069/AI/2024.82.10.12>.
12. Брус М. П. Історична граматики української мови: у 3 ч.: навчальний посібник. Видання друге. Івано-Франківськ: ПП Голіней О. М., 2024. Ч.І. Теоретичний матеріал. Тематичні таблиці. 254 с.; Ч.ІІ. Практичний матеріал. Термінологічний словник. Тестові завдання. 156 с.; Ч.ІІІ. Хрестоматійні матеріали. 128 с.
13. Брус М. П. Лінгводидактичні засади вивчення елементів історичної граматики в середній школі: у 3 ч.: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: ПП Голіней О. М., 2024. Ч.І. Теоретичний матеріал. Тематичні таблиці. 254 с.; Ч.ІІ. Практичний матеріал. Термінологічний словник. Тестові завдання. 156 с.; Ч.ІІІ. Хрестоматійні матеріали. 128 с.
14. Брус М. П. Діахронія та синхронія німецьких мовних впливів у національній мовній картині світу (на рівні фемінітивотворення і фіемінітивовживання). *Закарпатські філологічні студії*: науковий журнал. Ужгород, 2025. Вип. 42. Т. 3. С. 23–30.
15. Брус М. Лінгвалізація образу жінки в Добриловому Євангелії 1164 року: етимологічний, словотвірний і лексичний аспекти. *Лінгвістичні дослідження*: зб. наук. праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2025. № 63. С. 73–87. <https://doi.org/10.34142/23127546.2025.63.05>.

16. Брус М. Фемінітиви українського й іншомовного походження в «Матеріалах до словника писемної та книжної української мови XV–XVIII ст.» Євгена Тимченка. *Прикарпатський вісник НТШ. Слово: наук. журнал* / гол. ред. С. І. Хороб. Івано-Франківськ, 2025. № 21(77). С. 49–58. DOI: 10.31471/2304-7402-2025-21(77)-49-58.
17. Брус М. Художня творчість Марка Черемшини як джерело відображення історії фемінітивів української мови. *У задзеркаллі художнього світу Марка Черемшини: колективне дослідження з нагоди 150-річного ювілею письменника* / ред. та упорядн. С. Хороб. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2025. С. 381–393.
18. Брус М. Художнє мовлення Василя Стефаника як утілення літературних і діалектних особливостей у розвитку фемінітивної підсистеми. *Василь Стефаник: лінгвістичні нариси: колективна монографія* / за редакцією та упорядкуванням М. П. Брус. Івано-Франківськ, 2026. С. 100–114.
19. Брус М. П. Лінгвальна історична основа епістолярію Василя Стефаника (на матеріалі листів до І. Франка). *Прикарпатський вісник НТШ. Слово: наук. журнал* / гол. ред. С. І. Хороб. Івано-Франківськ, 2026. № 23(84). С. 51–61. DOI: 10.31471/2304-7402-2026-23(84)-51-61
20. Космеда Т., Брус М., Папіш В. Проблема становлення метамови феміністичної лінгвістики в українському мовознавстві: термін *фемінітив* / *фемінатив* та його похідні. *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1556/060.2025.00224>.
21. Василь Стефаник: лінгвістичні нариси: колективна монографія / за редакцією та упорядкуванням М. П. Брус. Івано-Франківськ, 2026. 400 с.

Наукові напрями: історія української мови, історія української літературної мови, історична лексикологія, історична граматики, історичний словотвір, історична лексикографія, історія фемінітивів української мови, найменування жінок у сучасних лінгвістичних вимірах, писемні пам'ятки української мови, розвиток української літературної мови в Галичині.